

Mielikuvia Kanadasta

FLORBY, GUNILLA, MARK SHACKLETON & KATRI SUHONEN (2009; toim.). *Canada: Images of a post/national society*. 386 s. Peter Lang, Frankfurt am Main.

Tutkijat ovat jo kauan olleet kiinnostuneita perinteisen kansallisvaltion nykytilasta ja siitä, onko koko käsitettä enää olemassa (tai onko koskaan ollutkaan). Kanada on erinomainen esimerkki valtiosta, joka on perinteisesti luonut itsestään kuvan homogeenisenä kansallisvaltiona. Gunilla Florbyn, Mark Shackletonin ja Katri Suhosen toimittama artikkelikokoelma kuitenkin paljastaa sen monimuotoisuuden, josta kanadalainen ”identiteetti” muodostuu.

Teos on syntynyt Turussa elokuussa 2005 järjestetyn kahdeksannen pohjoismaisen Kanadan-tutkimuksen konferenssin tuloksena. Teoksen 27 artikkelia on jaoteltu neljään teemaan: poliittis-taloudellisiin kysymyksiin, kansallisuutta ja monikulttuurisuutta käsitteleviin kirjoituksiin, maahanmuutto- ja pakolaisuusteemaan sekä teksteihin, jotka painottavat Kanadan moniarvoisuutta. Loppuluku koostuu konferenssin yhteydessä järjestetyn, maailmanrauhaa tarkastelleen postitaideprojektin teoksista. Artikkeleista kuusi on kirjoitettu ranskaksi. Niihin on ole aikataulusyistä ja kielitaidon heikkoudesta johtuen voinut paneutua.

Vaikka konferenssin oppialaa ei ole tarkasti määritelty, kirjaan on valittu yllättäen vain kuusi artikkelia täysin kirjallisuustieteen ulkopuolelta. Tämä on osin luonnollista, sillä kaikki kolme toimittajaa ovat kirjallisuudentutkijoita. Kaunokirjallisuuspainotteisuus tekee teoksesta kuitenkin ajoittain rasakan alaan vihkiytymättömälle lukijalle.

Teoksen ensimmäisessä artikkelissa siirtolaispolitiikasta ja kirjallisuudesta Shauna Wilton toteaa, että virallinen Kanada haluaa edelleen säilyttää siihen liitettävän mielikuvan yhtenäisestä kansallisvaltiosta. Vaikka maahanmuuttopolitiikka on sadan vuoden kuluessa kehittynyt korostamaan ammatillista osaamista eurooppalaisten arvojen ja piirteiden sijaan, eivät viranomaiset ole kyenneet ymmärtämään maahanmuuton kokonaisvaikutusta valtion tai ”yhteisön” rakentumiselle. Havainto on mielenkiintoi-

nen, sillä Suomessa ja muuallakin Euroopassa Kanadan monikulttuurisuuspolitiikkaa on pidetty onnistuneena.

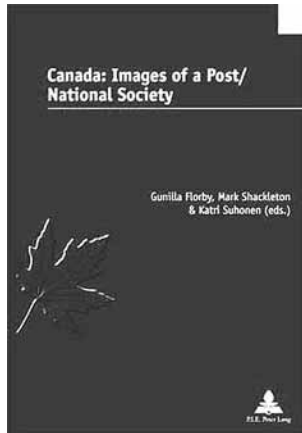
Teos tarjoaa esimerkkejä (kansallis)valtion korostamisesta kirjallisuudessa ja taloudessa. David Staines kirjoittaa, että novellit ovat erityinen kanadalaisuuden ilmentymä. Carole Gerson puolestaan kuvailee kanadalaisen kustannusalan vaiheita. Hänen mukaansa kustannustoiminta Kanadassa on ollut Yhdysvaltain vaikutuksen vuoksi toisaalta haastavaa mutta myös kansallistunteen takia erityisen tärkeää. John Robinsonin sekä David Haglundin ja Joseph Jockelin artikkelit tarkastelevat niitä taloudellisia mekanismeja, jotka ovat eri aikoina toisaalta lähentäneet ja toisaalta etäännyttäneet Kanadaa muusta maailmasta. Näissäkin artikkeleissa tärkeä vertailukohta on eteläinen ”isovelji”, Yhdysvallat. Kanada on pitkälti riippuvainen Yhdysvalloista, mutta haluaa samalla tehdä siihen selvän pesäeron niin kulttuurisesti kuin poliittisestikin.

Rajojen avautumisella ja globalisaatiolla on myös vastustajansa, kuten Michael Keefer toteaa artikkelissaan. Hänen mukaansa globalisaation vastustajat – joukossaan merkittäviä Kanadalaisia kirjailijoita – ovat oivaltaneet, että ”glitterin ja propagandan” lisäksi globalisaatioon kuuluu aina myös rakenteellista väkivaltaa ja ihmisryhmien eriarvoistumista.

Moni teoksen kirjoittajista analysoi monikulttuuristen – monissa tapauksissa Kanadassa syntyneiden – kirjailijoiden

ja taiteilijoiden töitä. Heitä kiinnostavat esimerkiksi juuretomuuden tunne (Janice Kulyk Keefer, Gunilla Florby) monikulttuurinen identiteetti (Gurli Woods) sekä yhteiskunnan halu ja tarve määritellä henkilön tausta tai identiteetti (George Elliot Clarke).

Joukkoon mahtuu myös yksi Kanadaa ulkopuolisesta näkökulmasta tarkkaileva artikkeli. Ülfar Bragasonin työ tarkastelee kolmen islantilaissiirtolaisen ajatuksia Kanadasta 1800-luvun lopulla. Näissä nousee esiin maastamuuton ristiriita. Kohdema näyttäytyy samanaikaisesti toiveikkauden ja paremman tulevaisuuden työssijana, mutta lähtöön liittyy myös vaikeutta ja haluttomuutta jättää vanha kotimaa taakse. Bragasonin tutkimista miehistä vain yksi asettui pysyvästi Kanadaan. Kaksi Islantiin pa-

lannutta jopa kritisoi Pohjois-Amerikkaan lähtijöitä isänmaanrakkauden puutteesta ja välinpitämättömyydestä. He vaativat muuttajia tavalla tai toisella korvaamaan Islannille lähtönsä aiheuttaman menetyksen.

Teoksen kuvaama Kanada on paljon muutakin kuin angloamerikkalaista tai edes ranskalaista kulttuuria ja identiteettiä. Siihen kuuluvat myös alkuperäiskansat, afrokanadalainen vähemmistö ja ”uudemmat” tulokkaat, kuten aasialaiset. Toimittajien alussa esittämään kysymykseen, ”kuvaako kansallista identiteettiä, tai sen puutetta, maattomuus, eräänlainen pakolaisuus, vai (yhteen) kuuluvuuden tunne” (s. 12), kirja ei suoraan vastaa. Sen sijaan vastaus voidaan päätellä kirjoittajien henkilökohtaisista näkökulmista. Kanadalaisuus pitää sisällään tiettyjä väistämättömiä tosiasioita, kuten ”faktuaalisen” his-

torian ja maantieteellisen sijainnin. Sen sijaan ihmisten kokemukset esimerkiksi historian tapahtumien merkityksistä ovat paitsi yksilöllisiä myös alueellisesti ja kulttuurisesti värittyneitä. Erilaiset viiteryhvät mieltävät kanadalaisuutensa monin tavoin, ja useimmat ihmiset kuuluvat yhtä aikaa moniin ryhmiin. Yhtä ”totuutta” kanadalaisuuden ytimestä on siis mahdoton saavuttaa. Yhdestä asiasta kirjoittajat tuntuvat kuitenkin olevan yhtä mieltä: Kanadaan mahtuu kymmeniä erilaisia katsantokantoja. Tämä teos tarjoaa niihin erinomaisia näkökulmia ja haastaa lukijansa pohtimaan myös omaa identiteettiään.

SAARA KEKKI

*Maailman kulttuurien laitos,
Helsingin yliopisto*